

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Barnehage- og utdanningsavdelingen

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med
elevenes utbytte av opplæringen

Drammen kommune

Marienlyst skole

13.03. 2020

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning	5
2. Om tilsynet med Drammen kommune – Marienlyst skole	6
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler	6
2.2 Tema for tilsynet	6
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	6
2.3.1 RefLex, dokumentasjon, intervjuer og elevmapper	7
2.3.2 Spørreundersøkelse	7
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	9
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	20
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	27
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	31
7. Frist for retting av lovbrudd	34
8. Skoleeiers frist for å rette	36
Vedlegg: Resultater spørreundersøkelsen	37
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget	41

Sammendrag

Fylkesmannen åpnet 24.09.2020 felles nasjonalt tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen i Drammen kommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Marienlyst skole.

Tema og formål

Tilsynet er en del av felles nasjonalt tilsyn 2018-2021. Det overordnede formålet er skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av følgende tema:

- skolens arbeid med opplæringen i fag
- undervisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Gjennomføring

Fylkesmannen gjennomførte stedlig tilsyn ved Marienlyst skole 9.12.2019. Våre vurderinger og konklusjoner i denne rapporten er basert på skriftlig dokumentasjon og intervjuer, herunder rektors og utvalgte læreres egenvurderinger som vi ba om i tilsynsvarelet. Vi har også gjennomført en spørreundersøkelse blant elevene på skolen, se kapittel 2.3.2. Vi har i tillegg gjennomgått fem tilfeldig valgte elevmapper.

Forhåndsvarsel er sendt Drammen kommune i brev av 3.02.2020. Marienlyst skole mottok sin foreløpige tilsynsrapport i brev samme dato. Fylkesmannen avholdt slutt møte på skolen 12.02.2020. Kommunen har gitt tilbakemelding på forhåndsvarselet og foreløpig rapport i epost av 26.02.2020.

Avdekkede lovbrudd ved Marienlyst skole

Fylkesmannen har i dette tilsynet vurdert totalt 27 rettslige krav. Vi har i kapitlene 3, 4 og 6 konstatert lovbrudd. Følgende pålegg kan bli aktuelle å vedta etter rettefristen:

Skolens arbeid med opplæring i fag, jf. kapittel 3

Drammen kommune må se til at:

- a. rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget
- b. rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne til mål for opplæringen
- c. rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse
- d. rektor sikrer at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet/i faget og de individuelle opplæringsmål i IOP
- e. innholdet i IOP-en samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06
- f. IOP-en har egne mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra ordinære læreplaner

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte, jf. kapittel 4

Drammen kommune må se til at:

- g. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en

Vurdering av behov for særskilt språkopplæring, jf. kapittel 6

Drammen kommune må i denne forbindelse se til at:

- h. skolen har innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om elever med behov for særskilt norskopplæring også har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring.

Status på rapporten og veien videre

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet. Fristen er 15.06.2020. Dersom lovbrudd ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Oslo og Viken vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 30-4. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Fylkesmannen gjør oppmerksom på at våre konklusjoner bygger på det konkrete kildematerialet som foreligger, og tar bare utgangspunkt i status på det tidspunktet tilsynsrapporten er datert.

Tilsynsrapporten er avgrenset til tilsynstemaet, og er ikke noen uttømmende tilstandsvurdering av skolens øvrige virksomhet.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 24.09.2019 felles nasjonalt tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen i Drammen kommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Marienlyst skole.

Januar 2018 startet en ny periode med felles nasjonalt tilsyn (FNT) på opplæringsområdet i Norge, etter instruks fra Utdanningsdirektoratet. Tilsynet omfatter offentlige og frittstående skoler og strekker seg over fire år.

Det er Drammen kommune som skoleeier som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Skoleeier er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet. Fristen er 15.06.2020. Dersom lovbrudd ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Oslo og Viken vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 30-4. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Drammen kommune – Marienlyst skole

Marienlyst skole ligger i Drammen kommune. Kommunen har etter kommunesammenslåingen 35 skoler. Marienlyst skole er en av ni rene ungdomsskoler. Skolen har skoleåret 2019/2020 til sammen 590 elever på 8. til 10. trinn.

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 30. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovligstilsyn jf. kommuneloven § 30-2. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet; skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen. Hovedpunkter i tilsynet er:

- skolens arbeid med opplæringen i fag
- undervisningsvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- undervisningsvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

I tilsynet vurderer vi om elevene får dette på Marienlyst skole. Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Drammen kommune som skoleeier ble bedt om å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 30-3. Tilsynet har til nå inneholdt følgende aktiviteter:

- åpningsmøte 13.11.2019
- innhenting av dokumentasjon fra Marienlyst skole
- intervjuer 9.12.2019
- forhåndsvarsel om pålegg og foreløpig tilsynsrapport i brev 3.02.2020
- sluttmøte 12.02.2020
- Drammen kommunes tilbakemelding på forhåndsvarsel og foreløpig rapport i e-post av 26.02.2020

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og intervjuer, se vedlegg til slutt i rapporten.

2.3.1 RefLex, dokumentasjon, intervjuer og elevmapper

Utdanningsdirektoratets nettbaserte system for egenvurdering, RefLex, er benyttet som informasjonsgrunnlag i dette tilsynet. RefLex er utfylt av skolens ledelse og utvalgte lærergrupper. Egenvurderingene gir informasjon til Fylkesmannen om tilstanden på tilsynsområdet. I tillegg har RefLex til hensikt å sette i gang prosesser på skolen og i kommunen knyttet til arbeidet med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen.

I RefLex viser skolens ledelse og lærere til skriftlig dokumentasjon som skal underbygge svarene, se vedlegg til slutt i rapporten. Denne dokumentasjonen er gjennomgått av Fylkesmannen. RefLex ble besvart av skolens ledelse og av lærere i fagene musikk, engelsk og KRLE.

Fylkesmannen gjennomførte intervjuer med skolens ledelse og utvalgte lærere. Vi har i tillegg gjennomgått fem tilfeldig valgte elevmapper.

2.3.2 Spørreundersøkelse

I et tilsyn med stor vekt på organisering av opplæringen og undervisvurdering er det viktig å få med erfaringene fra elever. Fylkesmannen i Oslo og Viken valgte i dette tilsynet derfor å gjennomføre en spørreundersøkelse blant elever ved Marienlyst skole. På denne måten blir «stemmene» fra langt flere elever hørt enn gjennom intervjuer med elever, som er en alternativ metode.

Fylkesmannen ser det som viktig og har god erfaring med bruk av elevenes svar i tidligere tilsyn, fra skoler i andre kommuner. Å inkludere mange klasser/elevgrupper på flere årstrinn mener vi er en god måte å la elevene bli hørt på i tilsynssammenheng, jf. FNs barnekonvensjon artikkel 12 nr. 1.

Fylkesmannen benyttet et elektronisk spørreskjema med åtte spørsmål, hvor elever skulle krysse av for ja eller nei. Resultatene av spørreundersøkelsen er vedlagt.

For å sikre best mulig representativitet ba Fylkesmannen om at Marienlyst skole delte ut spørreskjemaet til hele klasser. De tre fagene musikk, engelsk og KRLE ble fordelt på klassene på 9. og 10. trinn. Det er de samme tre fagene som rektor og lærere svarte på spørsmål om i RefLex. Fylkesmannen presiserte at å svare på spørreundersøkelsen var frivillig. Vi valgte alle trinnene på nevnte klasser, med til sammen 436 elever. Vi fikk tilbake svar fra 372, noe som tilsvarer en svarprosent på hele 85, som er svært høyt i en frivillig undersøkelse. Fylkesmannen vil benytte anledningen til å takke elever for deltakelse i undersøkelsen. Vi vil også takke ledelse og lærere ved Marienlyst skole for bistand i gjennomføringen.

Fylkesmannen har brukt elevsvarene som et viktig grunnlag i vår vurdering av om skolen følger de aktuelle bestemmelsene som spørreundersøkelsen omhandler. Vi har sendt resultater for de tre fagene enkeltvis til Marienlyst skole.

2.4 Lesehjelp til tilsynsrapporten

Rapporten har ett kapittel for hvert hovedområde for tilsynet:

- Kapittel 3: om skolens arbeid med opplæringen i fag
- Kapittel 4: om undervisvurdering for å øke elevenes utbytte av opplæringen
- Kapittel 5: om undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Kapittel 6: om vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Kapitlene 3-6 er delt inn på følgende måte:

- Rettslig krav
- Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger
- Fylkesmannens konklusjon

De rettslige kravene er nummerert på samme måte som i RefLex. Når enkelte nummer er «hoppet over», er det fordi RefLex har enkelte inngangsspørsmål som innledning til et nytt tema, og det er ikke naturlig at disse inngangsspørsmålene følges opp i tilsynsrapporten.

Dersom Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, fremkommer dette som korreksjonspunkt. I rapportens sammendrag og kapittel 7 «*Forhåndsvarsel om pålegg om retting*» er det en oppsummering av alle korreksjonspunktene i den foreløpige tilsynsrapporten.

Fylkesmannen har benyttet enkelte forkortelser i denne foreløpige tilsynsrapporten:

- LK06: Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06)
- IOP: individuell opplæringsplan
- RefLex: Utdanningsdirektoratets nettbaserte system for egenvurdering
- PPT: Pedagogisk-psykologisk tjeneste

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

Rettslig krav 1.2

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I RefLex opplyser rektor at det er lagt en organisasjonsstruktur og etablert arenaer med formål å støtte opplæringen. Skolens tre trinn har en fast tilknyttet avdelingsleder med ansvar for personal og elevenes utvikling og læringsutbytte. Avdelingslederne har ifølge rektor samlet seg mye erfaring og tanker om hva som skal vektlegges hvert av skoleårene. En fjerde avdelingsleder har ansvar for funksjoner som frigjør de tre andre avdelingslederne for mange administrative oppgaver. Ifølge rektor kommer de andre avdelingslederne ved dette tettere på læringsarbeidet i klasserommet og lærerteamene. I RefLex opplyser rektor videre at personalet ukentlig har en fellesøkt. Her drøftes skole- og trinnovergripende tema. På tidspunktet for tilsyn er læreplanforståelse og fagfornyelsen tema. Også lærerne viser i RefLex til at rektor benytter fellestid til gjennomgang og dialog om kompetansemål i fagene.

I RefLex viser rektor til de ukentlige trinn- og teammøter som ledes av avdelingslederne. Her er fokuset opplæringen i klassene og den enkelte elevs utvikling. Rektor viser videre til ukentlige trinnvise fagseksjonsmøter hvor det legges lengre planer for arbeid med fagene. Her deler de ansatte erfaringer med undervisningsopplegg. Rektor opplyser at skolen har god erfaring med å bruke Lesson Study som metodikk i fagseksjonene. Rektor opplyser videre at fagseksjonene utarbeider målark for læringsarbeidet. Målarkene legges på skolens digitale delingsarena. Også lærerne viser i RefLex til faglig bevisstgjøring gjennom oppgaver og arbeid i avsatt tid til team og fagseksjoner. Dette gjennom hele året. Her kan det arbeides med målark, metoder og deles erfaringer.

I intervjuene fremgår det at avdelingslederne samarbeider nært med rektor og er tett på trinnene de leder. Det er ledermøter to ganger per uke. Avdelingslederne treffer trinnets lærere daglig. Dette er en del av personalforvaltningen og elevoppfølgingen. Det går frem av intervjuene at det ikke er nedfelt noe sted at avdelingslederne skal sike at opplæringen blir knyttet til opplæringen i LK06. Det blir opplyst at mye er opp til den enkelte faglærer. Det går samtidig frem at opplæringens tilknytning til kompetansemål er temaer på teammøter og fagseksjonsmøter. Det er avdelingslederne som opplyser lærerne om endringer i læreplanene.

I intervjuene går det frem at målark er i bruk ved skolen og benyttes ved starten av et tema. Til grunn for disse ligger årsplan og halvårsplan. Alle fag har slike planer. Dette er et arbeid som foregår i fagseksjonene. Det er ikke gitt tilbakemelding fra ledelsen på disse planene. Det opplyses om at skolen ikke har noen sjekkpunkter for når avdelingslederne skal ha lest igjennom fagplaner og årsplaner. Lærerne er selvgående,

har forventinger og tillit fra rektor. Utover at det leveres inn fagrapporter ved slutten av 10. trinn, leveres det ikke inn noen andre planer for gjennomsyn av rektor.

Det er uklart for Fylkesmannens om arbeidet som lærerne gjør med å tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter K06 skyldes rektors sikringsarbeid eller om det kommer av en innarbeidet praksis som lærerpersonalet innehar støttet av ulike maler. Vi ser at det avsettes tid til ulike former for arbeid med lokale planer for opplæringen og at planene ligger tilgjengelige på digitale plattformer. Videre ser vi at skolen har et rammeverk for utformingen av målark som gir lærerne føringer på at det skal være mål i alle fagene. Samtidig synes det ikke nedfelt hvem som konkret følger opp at opplæringen blir knyttet til kompetansemålene i LK06 i enkeltfagene.

Vi ser at Marienlyst skole har en organisering med leder og mellomledere og ulike møtearenaer som etter vårt syn bidrar til at Marienlyst skole i et distribuert perspektiv på ledelse, kan knytte opplæringens innhold er til kompetansemål i faget. Å sikre betyr imidlertid både å gi føringer og ha oppfølging. Av dokumentasjonen Fylkesmannen har mottatt finner ikke vi hvem i ledelsen som følger opp, etterser og sikrer at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget. I dokumentasjonen finner vi heller ikke når skoleledelsen foretar en oppfølging av planene som sikrer at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget. Fylkesmannen finner på denne bakgrunn at det ikke er godtgjort at rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte fag.

På bakgrunn av dokumentasjonen som har fremkommet i tilsynet, er det Fylkesmannens konklusjon at ledelsen ved Marienlyst ungdomsskole ikke sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i det enkelte faget.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Rettslige krav 1.3

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen, og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I RefLex opplyser rektor at skolen bruker et par timer hver høst til å gå inn i sentrale deler av vurderingsforskriften. Et fast punkt er elevens rett til å kjenne til målene for opplæringen, og elevens rett til å vite hva som forventes av kompetanse for å nå de forskjellige karakterene. Også lærerne viser til rektors fokus på fag og dertil hørende kompetansemål gjennom dialog og gjennomgang i fellestid. Ifølge rektor deles også

erfaringer om hvordan dette kan gjøres i klasserommet, slik at elevene erfarer at det er tatt opp med dem. Fagseksjonene skriftliggjør kompetansemålene. I høstens foreldremøte for 10. trinn har rektor «Fra underveisvurdering til sluttvurdering og standpunkt, rettigheter og plikter» som fast innslag.

I RefLex viser lærerne til at rektor, gjennom avdelingslederne, sikrer at undervisningspersonalet sørger for at personalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen da siden avdelingslederne har full tilgang til alt av planer jf. årsplaner/periodeplaner, målark m.m. Lærerne viser også til at det skjer en faglig bevisstgjøring gjennom oppgaver og arbeid i team og fagseksjoner gjennom året.

I intervjuene blir det opplyst at avdelingslederne ikke har arbeidsbeskrivelse, men at skolen har god praksis fordi da avdelingslederne kjenner oppgavene sine godt, og at skolens ansatte kan utøve ansvaret sitt uten at alt er skriftliggjort.

Lærerne viser i intervjuene til at rektors sikring av at de ansatte ivaretar elevens rette til å kjenne til mål for opplæringen, skjer gjennom arenaene på skolen hvor læreplanarbeid foregår; plenumsarbeid, team- og seksjonsarbeid. Ifølge lærerne går rektor gjennom lovverket og generelle innspill, deretter foregår arbeidet i mindre grupper. Planer lagres og deles på digitale plattformer. Ledelsen har tilgang til disse dokumentene. Samtidig er lærerne usikre på hvor mye ledelsen har oversikt i det enkelte fag. Om ikke undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen ville dette ifølge lærerne blitt synliggjort og korrigert i fagseksjonen. Det kommer frem i lærerintervjuene at det er praksisfelleskapet på ulike arenaer og gjennom ulike planer og målark som ivaretar elevenes rett til å kjenne til målene for opplæringen.

Som tidligere vist til kan organiseringen på skolen, med at rektor og avdelingsledere kjenner trinnene og de ansatte godt, etter vårt syn bidra til at Marienlyst skole i et distribuert perspektiv på ledelse, kan knytte opplæringens innhold til kompetansemål i faget. Samtidig opplyses det at avdelingslederne ved skolen ikke har arbeidsbeskrivelse.

Videre kan også ulike former for organisering, strukturering (jf. møtearenaer, seksjoner) og maler, bidra til undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen.

Skolen har planer som er tilgjengelige for ledelsen. Videre er det etablert ulike praksisfelleskap som medvirker til en bevisstgjøring blant lærerne. Det samme gjør bruken av felles maler. I tillegg opplyser rektor i fellestid om sentrale punkter i forskriftens bestemmelser om vurdering. Alle de nevnte tiltakene er gode virkemidler for å sikre at elevene får kjennskap til målene for opplæringen. Å sikre betyr som nevnt både å gi føringer og ha oppfølging. Fylkesmannen finner det ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at ledelsen ved Marienlyst skole konkret følger opp at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen. Vi finner på denne bakgrunn at det ikke er godtgjort at rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar denne retten.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Rettslige krav 1.4

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen, og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse.

De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I RefLex viser rektor til at sikringen finner sted gjennom behandling av tema knyttet til kompetansemål og vurdering på ulike møtearenaer på skolen hvor også rektor er involvert. I tillegg viser rektor til at elevene ved oppstarten på høsten får kjennskap til halvårsplanene med kompetansemålene, og fagseksjonens tolking av hva som forventes av eleven og hva som blir vektlagt i vurderingen av eleven. Rektor viser også til at om og hvordan eleven har oppfattet forventningene til seg, sjekkes ut i fagsamtalene og i utviklingssamtalen. Av RefLex går det frem at lærerne oppfatter at rektor formidler viktigheten av underveisvurderingen til sitt undervisningspersonale gjennom dialog og gjennomgang i fellestid. I tillegg viser lærerne her til at faglig bevisstgjøring gjennom oppgaver og arbeider i team og fagseksjoner gjennom året.

Av intervjuene med de ansatte går det frem det utarbeides målark i alle fag. Disse finnes skriftlig for både lærere og elever (Classroom). Det opplyses at ledelsen har tilgang til dette.

Vedlagt dokumentasjon «Målark og Vurderingskriterier: Essay» viser eksempler på hvordan elevene blir gjort kjent med hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetansen deres.

Etter Fylkesmannens vurdering legger ledelsen ved Marienlyst skole legger til rette for informasjon og drøftinger i forskjellige praksisfelleskap på skolen herunder fellestid o.a., hvor også rektor deltar. Dette er med på å bidra til felles forståelse i personalgruppen om elevens rettigheter knyttet til hva lærerne vektlegger når elevene vurderes. Vi ser også at elevene får kunnskap om hva lærerne vil vektlegge når de vurderes ved at de eventuelt leser halvårsplaner med kompetansemål og målark. Det samme gjelder gjennom fag- og utviklingssamtaler hvor elevene eventuelt opplever hvilke forventinger lærerne har til dem.

Fylkesmannen er opplyst om flere arenaer hvor det finner sted prosesser som bidrar til elevens rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse. Videre får vi opplyst at mye dokumentasjon gjøres tilgjengelig for ledelsen. Da det ikke

er konkret opplyst hvem i ledelsen som følger opp dette og hvordan dette gjøres, finner vi det ikke det tilstrekkelig sannsynliggjort at ledelsen ved Marienlyst skole konkret følger opp at undervisnings-personalet ivaretar alle elevers rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurdering av kompetansen deres. Vi ser altså at det gis føringer, men ikke at det er videre oppfølging. Fylkesmannen finner på denne bakgrunn det ikke godtgjort at rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar denne retten.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Rettslige krav 1.5

Rektor skal sikre at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet/i faget.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt pr. hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget/på hovedtrinnet/i faget gjennom opplæringsløpet.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I RefLex viser rektor til at rektor/avdelingslederne sikrer at fagseksjonene ivaretar bredden i fagene/målene for opplæringen ved å etterspørre og minne på at opplæringen samlet sett skal dekke alle kompetansemål på hovedtrinnet og i faget. Halvårlig spør skolen seg om vurderingsgrunnlaget et uttrykk for at opplæringen har ivare tatt bredden av kompetansemål. Rektor opplyser at skolen høsten 2019 benyttet Fylkesmannens begrunnelse for å gi klager medhold i klager på standpunkt karakterer til læring i personalet.

I RefLex viser lærerne til at rektor ikke har gjennomgått undervisningen i detalj. Det forventes at læreren er autonom som faglig ansvarlig. Samtidig har ledelsen har tilgang til samtlige planer.

I intervjuene går det frem at planer gjøres tilgjengelige på digitale plattformer og er tilgjengelige for ledelsen. Lærerne er usikre på i hvilken grad ledelsen har oversikt i enkeltfagene. Om ikke elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen ivaretas, ville dette ifølge lærerne blitt synliggjort og korrigert på fagseksjonsnivå.

Å sikre betyr både å gi føringer og ha oppfølging. Det er uklart for Fylkesmannen om hva og hvordan skoleledelsen etterspør og minner om at opplæringen samlet sett skal dekke alle kompetansemål på hovedtrinnet og i faget. Det samme gjelder hvordan den halvårlige prosessen knyttet til om opplæringen er dekkende for kompetansemålene, foregår ved skolen. Fylkesmannen finner ikke i mottatt dokumentasjon hvem i ledelsen som følger opp og når det foretas en oppfølging av opplæringen som sikrer at denne samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet/i faget.

Fylkesmannens konklusjon

De rettslige kravene er ikke oppfylt.

Rettslige krav 1.6

Rektor skal sikre at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene i de individuelle opplæringsmålene i IOP.

En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, jf. opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I RefLex viser rektor til at opplæringen samlet skal dekke alle kompetansemålene i de individuelle opplæringsmålene i IOP. Dette er et område skolen har prioritert de siste 3-4 årene. Skolen har arbeidet med å bli mer presise og tydelige i mål og tiltaksbeskrivelse. Tydeliggjøringen har ifølge rektor også gjort det enklere å vurdere om opplæringen dekker de individuelle opplæringsmålene og i hvilken grad.

I RefLex viser lærerne til at avdelingsleder gjennomgår IOP-ene og gir tilbakemeldinger ved eventuelle mangler.

I vurderingene våre om det rettslige kravet 1.9 er oppfylt eller ikke, påpeker vi at IOP for elever med avvik fra LK06 ikke alltid inneholder alle fag. Det oppgis ikke egne mål for opplæringen i disse fagene selv om opplæringen avviker fra LK06. Ved vår gjennomgang av dokumentasjonen finner vi ikke at det kommer tydelig nok fram av elevenes IOP hvilke mål opplæringen har for alle fagene der det skal være avvik fra LK06.

Sett i lys av momentene over finner ikke Fylkesmannen at gjeldende opplæringsmål for elevene fremgår i individuell opplæringsplan (IOP) i tilstrekkelig grad, slik reglene tilsier. Vi finner derfor ikke at rektor sikrer at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene i de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Rettslig krav 1.8

Skolen skal hvert år utarbeide IOP for alle elever som har vedtak om spesialundervisning.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-et hvilket tidsintervall den gjelder for.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Både rektor og lærere svarer Ja på spørsmålet i RefLex om skolen utarbeider IOP hvert år for elever som har vedtak om spesialundervisning.

Skolen har oppgitt at de på tidspunktet for tilsynet hadde 42 elever med vedtak om spesialundervisning. Fylkesmannen har i dette tilsynet lest et tilfeldig utvalg av elevmapper med saker om spesialundervisning. For dette rettslige kravet har vi gjennomgått totalt fem

elevmapper. De fem mappene ligger til grunn for våre undersøkelser og vurderinger under rettslige krav 1.6 – 1.11 og 2.12.

Vi har lest elevmappene til to elever på 10. trinn og tre på 9. trinn. For fire elever er det utarbeidet IOP, og disse IOP-ene viser at tidsintervallet er ett skoleår. Den femte eleven som ble valgt ut har sakkyndig vurdering fra oktober 2019. Fylkesmannen legger til grunn at årsaken til manglende IOP var kort tid mellom ferdigstilt sakkyndig vurdering og når vi innhentet elevmapper på Marienlyst skole.

På bakgrunn av vår gjennomgang av elevmapper og skolens svar i RefLex fastslår Fylkesmannen at Marienlyst skole utarbeider IOP hvert år for alle elever som har vedtak om spesialundervisning. Tidsintervallet fremgår av IOP-en.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslig krav 1.9

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/skoleeier gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilråding om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen, og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtak om spesialundervisning.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Både rektor og lærere svarer Ja på spørsmålet i RefLex om at det er samsvar mellom innholdet i IOP og enkeltvedtak til elever som har spesialundervisning. I forbindelse med et møte på skolen mottok vi en liste over alle elever som har spesialundervisning. Vi ba også om at skolen skulle markere hvilke elever som har avvik fra LK06 i listen. Av de fem elevmappene vi har valgt ut valgte vi to elever hvor skolen krysset av at eleven har avvik fra LK06, heretter er de omtalt som elev 3 og 5. Skolen viser også til at de øvrige tre elevene har avvik, men da kun avvik vedrørende organisering.

Elev 1

Vedtaket viser til sakkyndig vurdering og skolens kartlegginger som bakgrunn for avgjørelsen. Sakkyndig vurdering beskriver at eleven har behov for IOP i alle fag. Rektor begrunner i vedtaket et avvik fra sakkyndig vurderings anbefaling om IOP med fravikende mål i fagene. Ifølge vedtaket er det på bakgrunn av elevens utvikling og økte forutsetninger for å følge klassens planer, og tilpasset opplæring. Vedtaket av 24.09.2019 fastslår at opplæringen

inneværende skoleår blir styrket med 304 timer, det samme antall timer som omtalt i sakkyndig vurdering.

Eleven skal ifølge vedtaket ha spesialundervisning i fagene norsk, engelsk, engelsk fordypning og matematikk. To av timene i norskfaget skal gis i naturfag og i samfunnsfag.

Fylkesmannen har mottatt IOP for foregående og inneværende skoleår, og ser av disse to dokumentene at det i foregående år var IOP i flere fag enn inneværende år. IOP for 2019/2020 bygger på vedtaket av 24.09.2019 og omtaler faget engelsk, men ingen øvrige fag. IOP omtaler derimot ikke antall timer eleven skal ha i engelsk. Sosial tilrettelegging er omtalt med 8 timer i IOP-en. På bakgrunn av både manglende timepresisering og manglende omtale av fag, mener vi det ikke er samsvar mellom elevens IOP og enkeltvedtaket om spesialundervisning.

Elev 2

Vedtaket viser til sakkyndig vurdering og skolens kartlegginger som bakgrunn for avgjørelsen.

Vedtaket av 25.09.2019 fastslår at elevens mål avviker så vesentlig fra LK06 at opplæringen må karakteriseres som spesialundervisning i norsk. Deler av opplæringen vil videre være organisert utenfor klassen, og må derfor karakteriseres som spesialundervisning i fagene norsk, matematikk, engelsk, samfunnsfag, KRLE, naturfag, kunst og håndverk, kroppsøving, valgfag og fremmedspråk.

Sakkyndig vurdering anbefaler ingen bestemt timeangivelse, men vedtaket fastslår en rettighet på 874 timer.

Vedtaketets timetall er likt timetallet i elevens IOP.

Fylkesmannen har mottatt IOP for inneværende skoleår. IOP for 2019/2020 omtaler norsk og organisering. Selv om vedtaket fastslår at målene i faget avviker fra LK06, kommer det ikke fram av IOP hvilke avvik som skal gjøres. Øvrige fag omtalt i vedtaket er ikke en del av IOP. På bakgrunn av manglende omtale av fag og avvik, mener vi det ikke er samsvar mellom elevens IOP og enkeltvedtaket om spesialundervisning.

Elev 3

Vedtaket viser til sakkyndig vurdering og skolens kartlegginger som bakgrunn for avgjørelsen.

Vedtaket av 24.09.2019 fastslår at elevens mål avviker så vesentlig fra LK06 at opplæringen må karakteriseres som spesialundervisning i alle teorifag, med unntak av norsk. Deler av opplæringen vil videre være organisert utenfor klassen, og må derfor karakteriseres som spesialundervisning. Vedtaket fastslår at omfanget vil være på 874 timer for inneværende skoleår, og for å gi et forsvarlig tilbud vil opplæringen bli styrket med 456 timer ekstra lærerressurs.

Vedtaket omtaler antall timer med spesialundervisning i fagene norsk, engelsk, norsk fordypning, matematikk, samfunnsfag og naturfag.

Fylkesmannen har mottatt IOP for foregående og inneværende skoleår. IOP for 2019/2020 omtaler sosiale ferdigheter, regning, samfunnsfag, engelsk, norsk og naturfag. Vedtaket

omtaler som nevnt ovenfor at eleven skal ha spesialundervisning i alle teorifag. Teorifaget KRLE er imidlertid ikke omtalt i IOP.

I sakkyndig vurdering anbefales det ikke spesialundervisning i norsk, men et vedtak om særskilt språkopplæring jf. opplæringslov § 2-8, og hvor eleven bør følge Læreplanen i grunnleggende norsk. Vedtaket om spesialundervisning bygger på den sakkyndige vurderingen. Også vedtaket sier at eleven skal ha spesialundervisning i alle teoretiske fag med unntak av norsk der eleven skal følge Læreplan i grunnleggende norsk. Likevel står det i vedtaket at eleven er tildelt 6 timer per uke i norsk og norsk fordypning. Eleven har også IOP i norsk. På denne bakgrunn mener vi det ikke er samsvar mellom elevens IOP og enkeltvedtaket om spesialundervisning.

Elev 4

Som vist til i rettslig krav 1.8 mangler det IOP for denne eleven. Det er derfor ikke hensiktsmessig å omtale denne elevmappen under dette punktet.

Elev 5

Vedtaket viser til sakkyndig vurdering og skolens kartlegginger som bakgrunn for avgjørelsen.

Vedtaket av 26.09.2019 fastslår at elevens mål avviker så vesentlig fra LK06 at opplæringen må karakteriseres som spesialundervisning i samtlige fag. Elevens undervisning skal gjennomføres på Frydenlyst.

Sakkyndig vurdering anbefaler ingen bestemt timeangivelse, men vedtaket fastslår en rettighet på 874 timer. Det er ikke spesifisert hvor mange timer det skal være i det enkelte fag.

Vedtaketets timetall er likt timetallet i elevens IOP.

Fylkesmannen har mottatt IOP Del B for foregående og inneværende skoleår. IOP Del B for 2019/2020 omtaler fagene norsk, samfunnsfag, regning, engelsk, KRLE, naturfag, musikk, valgfag og mat og helse, men ikke de øvrige fagene. IOP Del B for 2018/2019 omtaler faget kunst og håndverk i tillegg til de samme fagene i IOP for forrige skoleår. De øvrige fagene er imidlertid ikke omtalt i IOP. Det kommer ikke fram av verken enkeltvedtakene eller IOP-ene hvor mange timer eleven skal ha i de enkelte fagene. På bakgrunn av både manglende omtale av fag i IOP og timepresisering, mener vi det ikke er samsvar mellom elevens IOP og enkeltvedtaket om spesialundervisning.

Oppsummert

For alle de fire elevmappene som vi har vurdert, mener Fylkesmannen at det er manglende samsvar mellom innholdet i IOP og vedtak. Det gjelder uavhengig om skolen selv har definert at det er avvik fra LK06, eller ikke.

Fylkesmannen anser at den informasjonen eleven og foresatte får gjennom disse dokumentene er vesentlig for forståelsen av elevenes opplæringstilbud, og viser i den forbindelse til opplæringslovens forarbeider, Ot.prp. nr. 46 (1997-98):

«Eit vedtak i kommunen (...) om spesialundervisning (...) skal vere så klart og fullstendig at det ikkje er tvil om kva for opplæringstilbod eleven skal få.»

Fylkesmannen vil påpeke at det er enkeltvedtaket foresatte/eleven kan klage på, og vedtaket må dermed være klart og tydelig. Dette for å ivareta elevens rettssikkerhet. Det er også vedtaket som setter rammene for hva som skal stå i IOP-en, og IOP-en kan ikke gi eleven andre rettigheter enn de som fremgår av vedtaket.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Fylkesmannens merknad

Formuleringen i vedtakene til elevene som skal ha en opplæring som avviker fra LK06 er som følger: «*Rektor vurderer elevens mål til å avvike så vesentlig fra læreplanverket at opplæringen må karakteriseres som spesialundervisning i alle teorifag.*» Vi mener at denne formuleringen kan oppfattes slik at elevens rett til spesialundervisning er oppfylt fordi opplæringen må avvike fra LK06. Dette mener vi er uheldig og upresist fordi retten til spesialundervisning ikke er begrenset til om eleven skal ha en opplæring som avviker fra LK06 eller ikke. Elever kan ha rett til spesialundervisning uten at opplæringen skal avvike fra LK06.

En annen formulering som går igjen i flere vedtak er «*deler av opplæringen vil være organisert utenfor klassen, og må derfor karakteriseres som spesialundervisning*». Også denne formuleringen mener vi er upresis. Den kan forståes slik at skolens definisjon av spesialundervisning er at opplæringen organiseres utenfor klassen. Dette er heller ikke en riktig forståelse av hva spesialundervisning er.

Rettslig krav 1.10

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5.

Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag, eller deler av fag, eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen).

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Fylkesmannen ba skolen om å lage en oversikt over alle elever med vedtak om spesialundervisning som viser hvilke elever som har en opplæring som innebærer avvik fra LK06, og hvilke elever som ikke har et slikt avvik. Som nevnt under våre undersøkelser og vurderinger under det rettslige kravet ovenfor, er elev 3 og 5 eksempler som skolen selv oppgir har avvik fra LK06. Under det samme rettslige krav har vi også omtalt at elev 2 har en opplæring som avviker fra LK06 ut fra både innholdet i enkeltvedtaket og IOP. På denne bakgrunn og sammen med merknadene våre under det rettslige kravet 1.9, mener vi skolen ikke har en tydelig nok beskrivelse av hva et avvik fra LK06 er i sine vedtak.

I vurderingene våre om det rettslige kravet 1.9 er oppfylt eller ikke, har vi konkludert med at det ikke er tilstrekkelig samsvar mellom enkeltvedtak og innhold i IOP. Vi har også påpekt at

IOP for elever med avvik fra LK06 ikke alltid inneholder alle fag. Det er derfor ikke egne mål for opplæringen i disse fagene selv om opplæringen avviker fra LK06.

Vår konklusjon er derfor at det ikke kommer tydelig nok fram av elevenes IOP hvilke mål opplæringen har for alle fagene der det skal være avvik fra LK06.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Rettslig krav 1.11

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Både rektor og lærerne svarer Ja på dette spørsmålet i RefLex. Rektor begrunner svaret med at for elever med IOP som kan følge fagplanmålene, er dette nedfelt i elevens IOP. Det er læreren som har fagansvaret for klassen som utformer målene i IOP. Skolen har tydeliggjort ansvaret for utformingen av IOP. Spesialpedagogisk ansvarlig på skolen bistår og veileder i utfylling av IOP. Avdelingsleder har ansvar for at IOP og vurderinger utarbeides til riktige tider.

I skolens «Årshjul for spes.ped» er det fastsatt flere møtepunkter i løpet av skoleåret som omhandler utarbeidelse og innhold i IOP. Årshjulet viser både tidspunkter, hvem som er ansvarlig og hva som skal gjøres med IOP i løpet av skoleåret. På de fleste møtene hvor IOP er tema, heter det at både avdelingsleder, faglærere, kontaktlærer og styrkingslærer er til stede.

Skolen har fastsatte trinnmøter hvor alle lærerne på trinnet deltar. Et eksempel på referat fra et slikt trinnmøte viser at arbeidet med IOP er tema.

Rektor opplyser i intervju at skolen prøver å gjennomføre størst mulig del av spesialundervisningen inne i timene sammen med klassen. Når elever med spesialundervisning velger fremmedspråk, velger de faglig fordypning i engelsk, norsk eller matematikk. Lærerne bekrefter denne ordningen i intervju. Lærerne opplyste at fordypningsfagene på denne måten sees i sammenheng med IOP. Det er faglæreren de har i faget som underviser i tilsvarende fordypningsfag som elevene har spesialundervisning i. Lærerne opplyser videre i intervju at læreplanmålene i IOP koordineres med ordinære mål og målene for klassen. De viser også til «Årshjul for spes.ped».

På denne bakgrunn er det Fylkesmannens vurdering at Marienlyst skole har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

Rettslig krav 2.2

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Av RefLex går det frem at rektor tar opp temaet veiledning knyttet til mål for opplæringen med elevrådet og FAU hvert halvår. Her etterspør rektor også kvaliteten på veiledningen og om denne er slik at elevene vet hva som forventes av dem.

I RefLex viser lærerne til informasjon som gis før påbegynt tema, samt underveisvurdering og fremovermeldinger basert på kompetansemålene. Det er også lagt ved eksempel på målark i fagene hvor det går frem hvilke kompetansemål fra LK06 som opplæringen er knyttet til.

I intervjuene går det frem at de ansatte veileder elevene *i hvilke kompetansemål fra LK06* som opplæringen er knyttet til. Dette skjer ved oppstart av nytt tema og hvor målark og kompetansemål gjøres kjent for elevene. Lærerne opplyser at kompetansemålene brytes ned til mål som elevene kan forstå.

Selv om det varierer mellom fagene som inngår i tilsynet (musikk, engelsk og KRLE) svarer langt de fleste elevene i spørreundersøkelsen at læreren forklarer hva som er målene i faget, slik at elevene forstår hva de skal lære.

At rektor snakker med elevråd og FAU om mål knyttet til opplæringen, bidrar etter vårt syn til en bevisstgjøring. Det er videre vår vurdering at informasjonen lærerne gir om kompetansemål ved starten av en periode eller emne, bidrar til å veilede elevene i kompetansemål fra læreplanen som opplæringen knyttes til. Da elever med IOP i stor grad er sammen med de øvrige elevene i klassen når de mottar spesialundervisning, bidrar dette etter vårt til syn at også elever med IOP får veiledning om hvilke mål i IOP-en som denne opplæringen er knyttet. Også målarkene kommuniserer kompetansemål fra LK06 på en måte som kan forstås av elevene.

Med bakgrunn i dette er det vår vurdering at elevene ved Marienlyst skole får veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslig krav 2.3

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Av RefLex fremgår det at rektor også stiller spørsmålet til elevrådet om elevene forstår hva som vektlegges når de vurderes, om de får underveisvurdering, og om de er med å drøfte med læreren hva som skal vektlegges i vurderingen.

I RefLex viser lærerne til målark hvor det går frem hva det legges vekt på i vurderingen av faget. Eksempel på målark er lagt ved. Lærerne kan også gjennomgå hva som vektlegges ved introduksjon av emne, og presiserer dette jevnlig for elevene underveis i opplæringen.

Av intervjuene med lærerne går det frem at elevene som regel får informasjon om mål for undervisningen og vurderingskriterier ved oppstart av ny periode/nytt tema – blant annet ulike vurderingsformer. Det er lagt ved målark hvor «Kjennetegn på måloppnåelse» er et av feltene som er fylt ut.

Selv om det varierer mellom fagene som inngår i tilsynet, svarer de fleste elevene som blir spurt at de får vite hva læreren legger vekt på når arbeidet deres i faget blir vurdert.

Det at rektor tar opp med elevrådet om elevene ved skolen forstår hva som vektlegges i vurderingen, om de mottar underveisvurdering, og om medvirkning i vurderingsarbeidet bidrar etter vårt syn til bevisstgjøring. Elevene får veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i fagene ved bruk av målark, hvor vurderingskriterier/kjennetegn på måloppnåelse/vurderingsformer fremgår. Dette suppleres av lærernes omtale av hva det legges vekt på i vurderingen ved emneoppstart og underveis.

Selv om det varierer mellom fagene i tilsynet, svarer de fleste elevene som blir spurt at de får vite hva læreren legger vekt på når arbeidet deres i faget blir vurdert.

Etter Fylkesmannens vurdering viser Marienlyst skole gjennom RefLex, innsendt dokumentasjon, intervjuer og elevsvar fra spørreundersøkelsen, at lærerne veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i det enkelte faget.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslige krav 2.4 og 2.5

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettleiding til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-11. Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I RefLex opplyses det at rektor spør FAU om kvaliteten på utviklingssamtalene i første møte etter at samtalene er gjennomført. Det opplyses videre at vurdering for læring har vært det området elevrådet har plukket ut som det temaet alle klassene skal arbeide med etter elevundersøkelsen. Ifølge rektor behandles resultatet av etterarbeidet fra elevundersøkelsen i klassene og i SMU-møtet som ligger første uke i desember. I tillegg til å drøfte resultatene i elevundersøkelsen, temaet vurdering for læring, hadde skolen forrige halvår elever som innledet om temaet i fellesøkta på onsdager. Elevene ble her bedt om å komme med sine tanker om hva som er god underveisvurdering og hva som er godt språk å bruke når de ansatte snakker om hva eleven mestrer.

I RefLex opplyser rektor at skolen vektlegger at samtalen med eleven må være så konkret at eleven ser for seg hvordan eleven kan jobbe videre med faget. Også lærerne viser i RefLex til en kontinuerlig tilbakemelding på hva eleven får til og hva de må jobbe videre med, og at dette er gjennomgående i undervisningen.

I interjuvene viser rektor og lærerne til at det finner sted en større fagsamtale i november som faglærer har ansvaret for. Denne inneholder en begrunnelse for karakteren eleven får til jul og en dialog om hva eleven skal arbeide videre med. I intervjuene viser lærerne videre til at elevene får underveisvurdering på både skriftlige og muntlige arbeider jf. hva som er bra og hva som kan bli bedre. Slik underveisvurdering er tilgjengelig i Classroom. Lærerne viser også til den vurderingen som er en løpende del av opplæringen og samtalene/dialogene som finner sted her.

I fagene engelsk og musikk svarer de fleste elevene som blir spurt, at læreren forteller dem underveis i opplæringen hva de får til i faget. I KRLE er prosentandelen som svarer at læreren ikke gjør dette, større enn de som oppgir at lærer forteller de dette. Det samme er tilfelle når elevene blir spurt om læreren snakker med dem underveis i opplæringen om hva de bør gjøre for å bli bedre i faget.

På bakgrunn av svarene i intervjuer, RefLex, dokumenter og spørreundersøkelsen, er det vår vurdering at lærerne gir tilbakemeldinger med et innhold om hva elevene mestrer og hva de må gjøre for å øke kompetansen sin. Slike tilbakemeldinger blir gitt løpende gjennom underveisvurderingen hele skoleåret. På denne bakgrunn er det vår konklusjon at de rettslige kravene er oppfylt. Imidlertid har skolen etter vår vurdering et forbedringspotensial når det gjelder å gi disse tilbakemeldingene på en måte som gjør at alle elevene forstår innholdet på en bedre måte.

Fylkesmannens konklusjon

De rettslige kravene er oppfylt.

Rettslig krav 2.6

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av undervisvurderingen.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor og lærerne svarer i RefLex at det benyttes mange ulike måter for å involvere elevene. Eksempler på dette er logg, film, kameratvurdering, responsgrupper, i fagsamtaler, samt at elevene forbereder og leder utviklingssamtalen. Ifølge rektor er avdelingslederne så tett på lærerne at de observerer og vet hvordan elevene involveres.

I intervjuene vises det til dialogene mellom lærer og elev i den daglige opplæringen. Også fagsamtalene er en dialog. Lærerne opplyser at i fagsamtalene har eleven en «læringsrefleksjon» og lærer gir tilbakemelding og eleven får vite karakter. Det er en kultur for å gjøre det slik ved skolen. Rektor opplyser at elevene velger ut fag etter fagsamtalen, som de presenter for foresatte og kontaktlærer i utviklingssamtalen. Denne ligger tidlig i hvert semester. Her har elevene «regien».

Når elevene blir spurt om de får være med og vurdere arbeidet sitt i faget, for eksempel hvordan de arbeider med en oppgave, en framføring eller et prosjekt svarer et flertall av elevene at dette er tilfelle i musikk og engelsk. Svarfordelingen er motsatt for KRLE. Det samme er tilfelle når elevene blir spurt om de får være med og vurdere hvordan de utvikler seg i faget gjennom skoleåret.

I likhet med de to rettslige kravene ovenfor (2.4 og 2.5) er det variasjoner mellom elevenes svar i spørreundersøkelsen og lærernes svar i intervjuer og RefLex når det gjelder fagene musikk, engelsk og KRLE. Lærerne har likevel dokumentert gjennom flere eksempler at elevene involveres i egen vurdering som en del av undervisvurderingen. I tillegg har de beskrevet måten dette gjøres på i intervjuer og gjennom svarene i RefLex.

Vår vurdering er at skolen har et forbedringspotensial med hensyn til å gi elevene en forståelse av hva egenvurdering er og hvorfor det er viktig.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslige krav 2.8 og 2.9

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet.

Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurdering både med og uten karakter gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet. Halvårsvurderingen med og uten karakter gjenspeiler da den samme kompetansen.

Skolen må gjennomføre halvårsvurderinger på riktig tidspunkt.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor svarer i RefLex at det er innarbeidet rutine for at elevene fra og med 8. årstrinn skal få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Rektor opplyser at avdelingslederne etterspør underveisvurderingen uten karakter, og faglærernes samtaler kan observeres av alle som beveger seg rundt i bygget. De fleste fagsamtaler foregår ute i skolens fellesareal. I RefLex opplyser lærerne at det gjennomføres fagsamtale før jul og før sommer med begrunnelse for karakter, samt dialog med eleven om egen oppfattelse av karaktervurdering. Det opplyses videre at elevene her også får fremovermelding for videre arbeid med skolearbeid.

I intervjuene opplyser lærerne at fagsamtaler er en innarbeidet praksis ved skolen. Det er ikke satt en eksplisitt frist for samtalene, og man blir ikke sjekket – men lærerne føler at det ligger en forventning om at det gjøres. Også elevene forventer dette.

Med bakgrunn i det ovenstående finner Fylkesmannen at Marienlyst skole har en praksis som fører til at elevene fra og med 8. årstrinn får halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet.

Fylkesmannens konklusjon

De rettslige kravene er oppfylt.

Rettslige krav 2.10 og 2.11

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av underveisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13.

Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen. Dette gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for at innhold i halvårsvurderingen er i samsvar med forskriften.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor svarer i RefLex at lærerne kjenner til oppgaven sin her. Rektor viser til at skolens fokus er på språket som brukes når en beskriver hva eleven mestrer i faget. Eleven skal gå ut av samtalen med et bilde av hva hen mestrer og er god på. Lærerne svarer i RefLex at skolen er tydelig på hvordan det forventes at man praktiserer vurdering. Her er det også lagt ved et eksempel på vurderingskriterier fra fagdag i engelsk. I RefLex skriver rektor avdelingslederne er tett på og vet og ser at veiledningen gjennomføres. Ifølge rektor er utfordringen kvaliteten på samtalen og veiledningen, hva erfarer eleven at hun mestrer og som hun kan bygge videre på for å øke kompetansen sin.

I intervjuene med rektor og lærerne går det frem at fagsamtaler er en innarbeidet praksis ved skolen. Lærerne opplyser at det er kultur ved skolen for at fagsamtalene skal inneholde elevens egen «læringsrefleksjon», lærers tilbakemelding om kompetanse og begrunnelse for elevens fagkarakter. Det er en kultur for å gjøre det slik ved skolen.

Når eleven blir spurt om lærerne forteller dem hva de får til/mestrer i faget, og om læreren snakker med dem om hva de bør gjøre for å bli bedre i fag, svarer de fleste elevene Ja. Samtidig varierer svarprosenten mellom fagene. Det er variasjoner mellom elevenes svar i spørreundersøkelsen og de ansattes svar i intervjuer og RefLex når det gjelder fagene musikk, engelsk og KRLE. Gjennom skolens beskrivelse av hvordan dette gjøres, i intervjuer og i RefLex, vurderer vi det likevel sannsynliggjort at Marienlyst skole har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevens kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin. Vår vurdering er at skolen har et forbedrings-potensial med hensyn til å gi alle elevene en opplevelse av mer likeverdig praksis i alle fag.

Fylkesmannens konklusjon

De rettslige kravene er oppfylt.

Rettslig krav 2.12

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut ifra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for at årsrapporter gis på riktig tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor svarer Ja i RefLex og viser til at avdelingsledere og spesialpedagogisk ansvarlig setter frister og er tett på for å få inn vurderingene. Spesialpedagogisk ansvarlig gir støtte til lærerne i arbeidet. Alle lærergruppene svarer Ja i RefLex og viser til at det følges opp av avdelingsleder.

I intervju forteller lærerne at det er faglærer, sammen med pedagog, som er ansvarlig for utformingen av rapporten og gjennomføringen av undervisningen for eleven. Lærerne sier at

det er en mal for dette arbeidet, og at det er sendt ut eksempler på hvordan man kan fylle ut planene. De nevner også at det er i gang et forbedringsarbeid på området. Både ledelse og lærere forteller at rapportene leses før de sendes til foresatte.

I dokumentet «Årshjul for spes.ped» står det at innen 31.05 skal IOP evalueres og årsrapport skrives.

Etter Fylkesmannens vurdering viser ovennevnte årshjul og skolens praksis at den har en innarbeidet fremgangsmåte som viser når årsrapporten skal skrives. Gjennom intervju fremkommer det i tillegg en enighet om hvem som er ansvarlig for at rapporten skrives.

I de tidligere omtalte elevmappene ba vi også om siste års årsrapport for de utvalgte elevene. For elevene 2 og 4 ser vi at sakkyndig vurdering er for fersk til at det skulle ha vært skrevet årsrapport for fjoråret. Det betyr at elev 1, 3 og 5 er gjenstand for vår vurdering på dette spørsmålet.

De årsrapportene Fylkesmannen har mottatt inneholder i varierende grad beskrivelser av elevenes utvikling ut ifra målene i IOP. For elev 1 mangler det egne faglige mål i IOP-en og følgelig er det ingen beskrivelse av elevens faglige utvikling. Når det gjelder elev 3 er det gitt en beskrivelse av elevens utvikling i faget matematikk, men ikke i noen av de andre fagene. For elev 5 er det gitt beskrivelser av måloppnåelse i de fagene eleven har IOP. Vi har ikke gjort en kvalitativ vurdering av de beskrivelsene som er foretatt av elevens utvikling. Vi konstaterer imidlertid at noen beskrivelser er mer generelle enn andre. Som tidligere omtalt har ikke eleven en IOP i alle fag som omfattes av spesialundervisningen. En konsekvens av dette er at det ikke finnes noen beskrivelse av elevens utvikling i årsrapporten for alle fag der eleven har vedtak om spesialundervisning.

Vi mener skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det utarbeides en årsrapport til rett tid. Skolens fremgangsmåte sikrer imidlertid ikke at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling i alle fag, ut ifra målene i IOP-en.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

Rettslig krav 3.2

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av undervisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor skriver i RefLex at skolen har faste avtalte datoer gjennom skoleåret der lærerteam går gjennom alle elevene og spør seg om elevens utvikling er som forventet. Dersom noe gir grunnlag for bekymring, drøftes tiltak med avdelingsleder.

Lærerne svarer i RefLex at kontaktlærer og faglærer har et tett samarbeid og melder fra om sosiale og faglige bekymringer til avdelingsleder. Avdelingsleder og fagseksjoner er i kontinuerlig dialog og etterspør der man finner avvik.

Rektor sier i intervjuet at skolen har en egen økt med gjennomgang av alle elevene etter kartleggingsprøver, der lærerne vurderer om det er grunnlag for bekymring for enkeltelever. Bekymringer drøftes med avdelingsleder som tar det videre til ledermøte, og parallelt med dette er det dialog med spesialpedagogisk koordinator for å vurdere behovet for ytterligere tester.

Skolen har utarbeidet et dokument «Årshjul for spesped Marienlyst». Rektor forteller i intervjuet at årshjulet viser «stoppunktene» skolen har for å vurdere bekymringer om eleven har en faglig og sosial utvikling som forventet.

Lærerne bekrefter i intervjuene at skolen har diskusjoner på trinn og team, og at det er fortløpende dialog dersom man er bekymret for elever. Dersom det foreligger bekymring omkring en elev faglig og/eller sosialt, så meldes dette til avdelingsleder og spesialpedagogisk koordinator. Dette er en muntlig rutine som synes innarbeidet og som lærerne bekrefter at virker. Skolen benytter ulike metoder for å kartlegge eleven i forkant av henvendelsen til PPT. Spesialpedagogisk koordinator, avdelingsledere og rektor drøfter deretter eleven anonymt med PPT-teamet som er knyttet til Marienlyst skole.

I dokumentet «Trinnreferat 8. trinn – 2019/2020» kommer det frem at skolen har team som jobber med kartleggingsresultater på elevene, og at teamets vurdering fylles ut som forarbeid til spesialpedagogisk koordinator og avdelingsleder til PPT-møte. Mulige endringer i årshjulet diskuteres på bakgrunn av kartleggingsresultatene. Etter Fylkesmannens vurdering fremkommer det av nevnte dokumentasjon at lærerne systematisk og løpende vurderer om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Fylkesmannen vurderer ut fra dokumentasjon som er sendt inn, samt intervjuer, at Marienlyst skole har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslig krav 3.3 og 3.4

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor skriver i RefLex at hvis det er grunnlag for bekymring, så vurderes aktuelle tiltak ut fra at de kartlegger og vurderer elevens læringsmiljø og spesifikke utfordringer eleven har. Samtale med eleven og elevens beskrivelse av sine utfordringer er en vesentlig del av kartleggingen.

Videre skriver rektor at dersom tiltakene som prøves ut for å gi eleven et tilfredsstillende utbytte ikke har den ønskede effekten, så drøfter skolen med PPT. PPT kvalitetssikrer skolens arbeid ved å etterspørre utvikling, og veilede skolen på tiltakene og måter å håndtere elevens utfordringer på. Skolen har videre utprøving av tiltak og kartlegging frem til neste møte med PPT.

Lærere skriver i RefLex at kontaktlærer og faglærer har et tett samarbeid og melder fra om sosiale og faglige bekymringer til avdelingsleder. Ved observasjon av manglende utbytte av opplæringen iverksetter skolen tiltak for å kartlegge. Videre gjennomføres samtale med spesialpedagogisk koordinator, spesiallærere og avdelingsleder. Eventuelt henvises saken til tverrfaglig ressursgruppe som består av skole, PPT, barnevern og helsesykepleier.

I intervju med lærerne kommer det frem at ulike kartlegginger gir skolen mulighet til å prøve ut ulike tiltak i form av tilpasset opplæring før PPT involveres. Videre sier lærerne at de diskuterer i team for å tilrettelegge for tilpasset opplæring i størst mulig grad ved å variere arbeidsmåter, organisering og vurdering. De har diskusjoner på team og med kontaktlærer. I intervjuene forteller lærere praksiseksempler på hvordan de vurderer elever og hvordan de på grunnlag av vurderingen gjennomfører tiltak innenfor tilpasset opplæring, for eksempel i musikk og engelsk.

På denne bakgrunn er det Fylkesmannens vurdering at Marienlyst skole har sannsynliggjort en innarbeidet fremgangsmåte, som sikrer at lærerne vurderer både arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Vi mener videre at skolen, etter å ha gjort disse vurderingene, gjennomfører tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslig krav 3.5 og 3.6

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning, og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor viser til sine tidligere svar i RefLex, for dette rettslige kravet.

Lærere skriver i RefLex at spesialpedagogisk koordinator og kontaktlærerne har tett samarbeid gjennom hele skoleåret. I intervju forteller lærerne det at allerede før elevene starter opp på Marienlyst skole er overføringsmøter mellom denne skolen og den enkelte barneskolen. Skolen har derfor informasjon om elever som mottar spesialundervisning i forkant av oppstart.

I forbindelse med intervjudagen mottok Fylkesmannen «Årshjul for spes.ped Marienlyst». I dokumentet fremkommer det at skolen har faste møtepunkter med PPT, og i for- og etterkant av dette drøftes elever på lærerteam. Møtene som PPT deltar på gjennomføres månedlig, hele skoleåret. Dokumentet viser videre til at deltakere i møter hvor elever blir diskutert med PPT, er rektor, spesialpedagogisk koordinator, avdelingsledere og kontaktlærere/faglærere, etter behov. Ut fra dette legger Fylkesmannen til grunn at skolen gjør en vurdering av elevenes behov for spesialundervisning. Dette fremkommer særlig i skolens årshjul.

I RefLex svarer en av lærergruppene Nei på dette rettslige kravet, og viser videre til at behovet for spesialundervisning meldes avdelingsleder. Det kom også frem i intervjuene at plikten til å ta imot meldinger er delegert til avdelingslederne. Slik saken videre ble opplyst i intervjuene er det Fylkesmannens vurdering at det er tett dialog mellom alle ledd i ledelsen. Årshjulet viser til at rektor skal delta i møtene sammen med PPT. Fylkesmannen vurderer at dialogen mellom avdelingslederne og rektor, samt årshjulet, er tilstrekkelig for at rektor gjøres kjent med behovet enkeltelever har for spesialundervisning.

Det er Fylkesmannens vurdering at Marienlyst skole har en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning, og som sikrer at aktuelle elever blir meldt til rektor.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Rettslige krav 4.3

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skoleeier har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I RefLex svarer rektor at skolen har lærere med kompetanse til å gjennomføre den første kartleggingen, like etter at elevene har kommet til skolen. Ytterligere kartlegging gjennomføres av lærere på hvert trinn. Videre har skolen et team «Steg to» som har ansvaret for oppfølging og kartlegging av elever med kort botid i Norge og Drammen. Rektor opplyser videre at avdelingsleder for støttefunksjonene har ansvaret for «Steg to».

En av lærergruppene opplyser i RefLex at de gjennomfører diverse tester som Carlsten, Nasjonale prøver samt steg 2 -kartlegging for elever med kort botid i Norge.

I intervjuet svarer rektor at elevene kartlegges ved skolestart. Etter kartleggingsprøver har lærerne en egen økt med gjennomgang av resultatene fra kartleggingen. Avdelingsleder med ansvaret for disse elevene er til stede på disse møtene, og tar med eventuelle bekymringer til ledermøte. Rektor viser til årshjulet hvor hun opplyser at det er egne stoppunkter for å vurdere bekymringer. Hvert team stiller spørsmål om elevene har en faglig og sosial utvikling som forventet. Når det kommer nye elever i løpet av skoleåret, er skolen bevisst på å kartlegge disse. Det er teamene som primært fanger opp eventuelle bekymringer. Bekymringer drøftes med ansvarlig avdelingsleder, og hver høst før nytt vedtak fattes.

Lærerne bekrefter i intervju den samme praksisen og rutinen som rektor beskriver ovenfor. De opplyser også at de kartlegger hvilket nivå elevene er på og vurderer spesielt behovene for spesialundervisning og hvem som trenger særskilt norskopplæring.

Innsendte referater fra trinnmøter viser at kartlegginger er gjennomført og at teamene drøfter resultatene.

På bakgrunn av svarene i RefLex, opplysninger i intervju og innsendte dokumenter, er det vår vurdering at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

Rettslige krav 4.4

For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring.

Skolen må vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte som sikrer dette.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

I RefLex svarer rektor og en av lærergruppene Nei på dette spørsmålet. Rektor skriver at i Drammen kommune gis det ikke tilbud om morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring på ungdomstrinnet.

I intervju svarer rektor at skolen får signaler fra barneskolene elevene kommer fra, og at elevene kartlegges ved skolestart. På spørsmål om skolen vurderer elevenes behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring, svarer rektor Nei. Hun opplyser at kommunen ikke tilbyr dette.

På bakgrunn av opplysningene gitt i RefLex og intervju, er vår vurdering at for de elevene som har behov for særskilt norskopplæring, har ikke skolen en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Kommunens tilbakemelding etter foreløpig rapport

Drammen kommune har gitt en tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport. I denne tilbakemeldingen er det gitt en redegjørelse som beskriver hvordan kommunen har organisert opplæringen i velkomstklasser og ved hjelp av digitale hjelpemidler. Nyankomne elever tilbys opplæring i velkomstklasser i inntil 2 år med tilrettelagt opplæring i fagene med spesiell vekt på norsk og samfunnsfag.

Språkferdighetene kartlegges når elevene starter i velkomstklassen og før de starter på nærskolen. Det går fram av tilbakemeldingen at så lenge elevene går i velkomstklassene, brukes det digitale hjelpemidler for tospråklig opplæring.

Fylkesmannens vurdering og konklusjon etter tilbakemelding

Tilbakemeldingen fra kommunen beskriver hvordan den særskilte språkopplæringen er organisert og blir gjennomført for elever som går i velkomstklasser. Marienlyst skole har ifølge GSI 52 elever som har vedtak om særskilt språkopplæring. 14 av disse elevene følger læreplanen i grunnleggende norsk for språklige minoriteter. I kommunens tilbakemeldinger finner vi imidlertid ikke noen beskrivelse av hvordan Marienlyst skole sikrer at det blir vurdert om elevene også har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring.

Vi har ikke mottatt noen tilbakemeldinger fra skolen på den foreløpige rapporten. Heller ikke i redegjørelsen fra Drammen kommune framkommer det opplysninger som godtgjør at skolen har en innarbeidet fremgangsmåte, som sikrer at det for elever med behov for særskilt

norskopplæring, også blir vurdert om de har behov for morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet ikke er oppfylt.

Rettslige krav 4.5

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Rektor skriver i RefLex at utviklingen til elever med vedtak om særskilt norskopplæring, følges på samme måte som for de andre elevene. Rutinen er å se på kartlegging og utvikling i forkant av nye vedtak.

I intervju med en av lærergruppene blir det opplyst at en avdelingsleder har ansvaret for oppfølging av lærerne som underviser elever som følger læreplanen i grunnleggende norsk. Videre blir det opplyst at for å styrke undervisningen i andre fag enn norsk, er lærerne som underviser elevene i grunnleggende norsk med i fagtimene.

I «Trinnreferat for 8. trinn – 2019/2020 uke 49» går det fram at teamene jobber med kartleggingsresultater. I et annet referat, fra 9. trinn i uke 46, kommer det også frem at blant annet leseferdighetene analyseres etter resultatene på nasjonale prøver.

Vi mener skolen sørger for at elever med vedtak om særskilt språkopplæring får kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen. Begrunnelsen er svarene i RefLex, opplysninger i intervju, innsendte dokumenter og skolens praksis som er beskrevet under det rettslige kravet 4.3.

Fylkesmannens konklusjon

Det rettslige kravet er oppfylt.

7. Frist for retting av lovbrudd

Fylkesmannen har i dette tilsynet vurdert totalt 27 rettslige krav. Vi har i kapitlene 3, 4 og 6 konstatert lovbrudd. Dette er et forhåndsvarsel om vedtak etter forvaltningsloven § 16. Formålet med forhåndsvarslet er å avklare misforståelser og rette eventuelle feil.

I denne rapporten gir Fylkesmannen Drammen kommune frist til å rette lovbrudd, jf. kommuneloven § 30-4.

Frist for retting er 15.06.2020. Drammen kommune må innen denne datoen sende Fylkesmannen i Oslo og Viken en erklæring om at ulovlige forhold er rettet, og en redegjørelse for hvordan lovbrudd er rettet.

Dersom lovbrudd ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Skolens arbeid med opplæring i fag, jf. kapittel 3

Drammen kommune må sørge for at det lokale arbeidet med læreplaner ved Marienlyst skole oppfyller kravene til opplæringsloven § 2-3, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 1-1, 3-1 og 3-2. Drammen kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget
- b. rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne til mål for opplæringen
- c. rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevenes rett til å kjenne til hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse
- d. rektor sikrer at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet/i faget og de individuelle opplæringsmål i IOP

Drammen kommune må sørge for at arbeidet med individuelle opplæringsplaner ved Marienlyst skole er i samsvar med opplæringsloven §§ 5-1 og 5-5. Drammen kommune må i denne forbindelse se til at:

- e. innholdet i IOP-en samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder tydeliggjøre når det er gjort avvik fra LK06
- f. IOP-en har egne mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra ordinære læreplaner

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte, jf. kapittel 4

Drammen kommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Marienlyst skole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, og 3-13. Drammen kommune må i denne forbindelse se til at:

- g. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en

Vurdering av behov for særskilt språkopplæring, jf. kapittel 6

Drammen kommune må sørge for at Marienlyst skole sikrer at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring, jf. Opplæringslov § 2-8. Drammen kommune må i denne forbindelse se til at:

- h. skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring når eleven har behov for særskilt norskopplæring.

8. Skoleeiers frist for å rette

Som nevnt i kapittel 7 har Drammen kommune fått frist til å rette de ulovlige forholdene som er konstatert i denne tilsynsrapporten.

Frist for tilbakemelding er 15.06.2020.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Oslo, 13.03.2020

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Elin Jernberg

Sabina Feingold

John Dietrichson

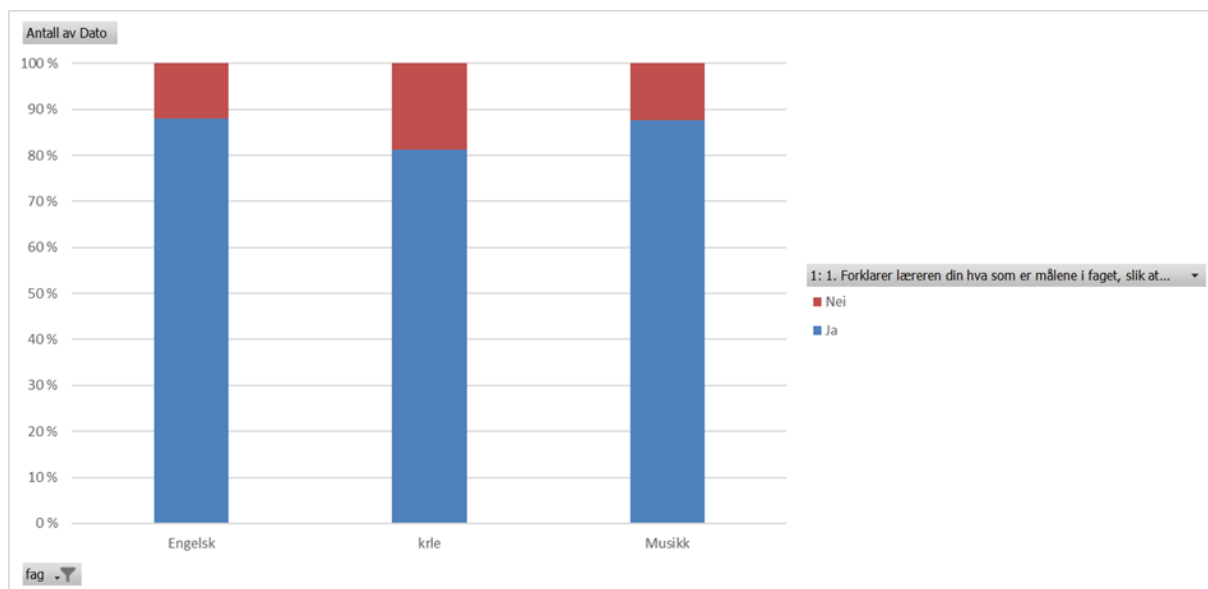
Kjell-Olaf Richardsen

Vedlegg: Resultater spørreundersøkelsen

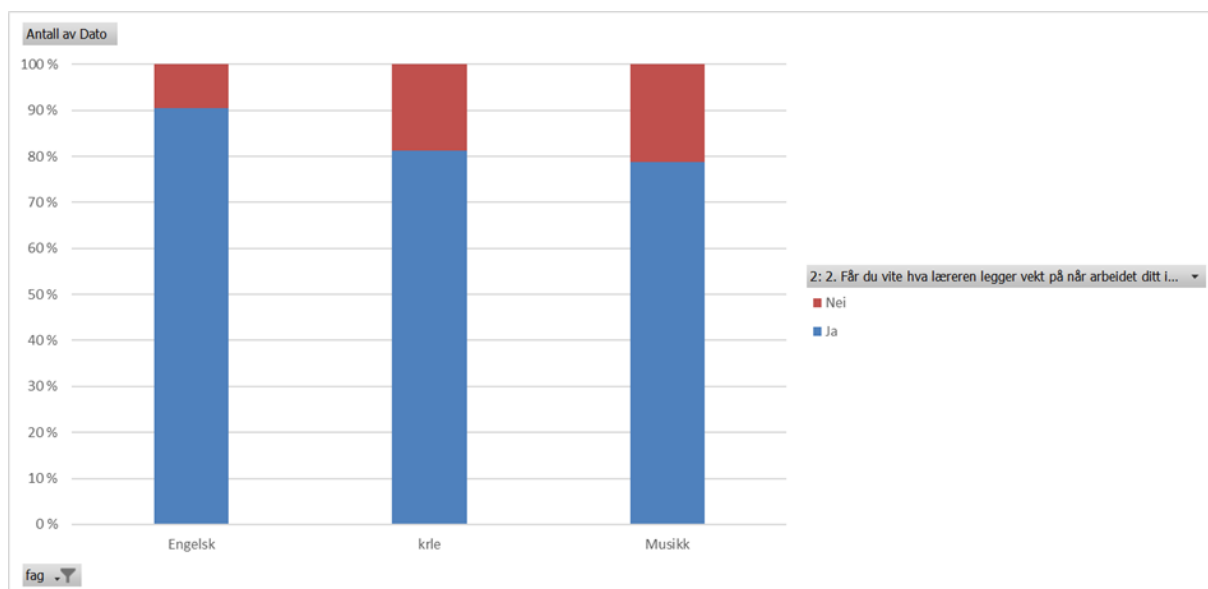
Nedenfor følger en kortfattet oppsummering av spørreundersøkelsen, med de spørsmålene som ble stilt til elevene. Grafene viser de tre fagene KRLE, musikk og engelsk samlet for hvert av de åtte spørsmålene.

1. Forklarer læreren din hva som er målene i faget, slik at du forstår hva du skal lære?

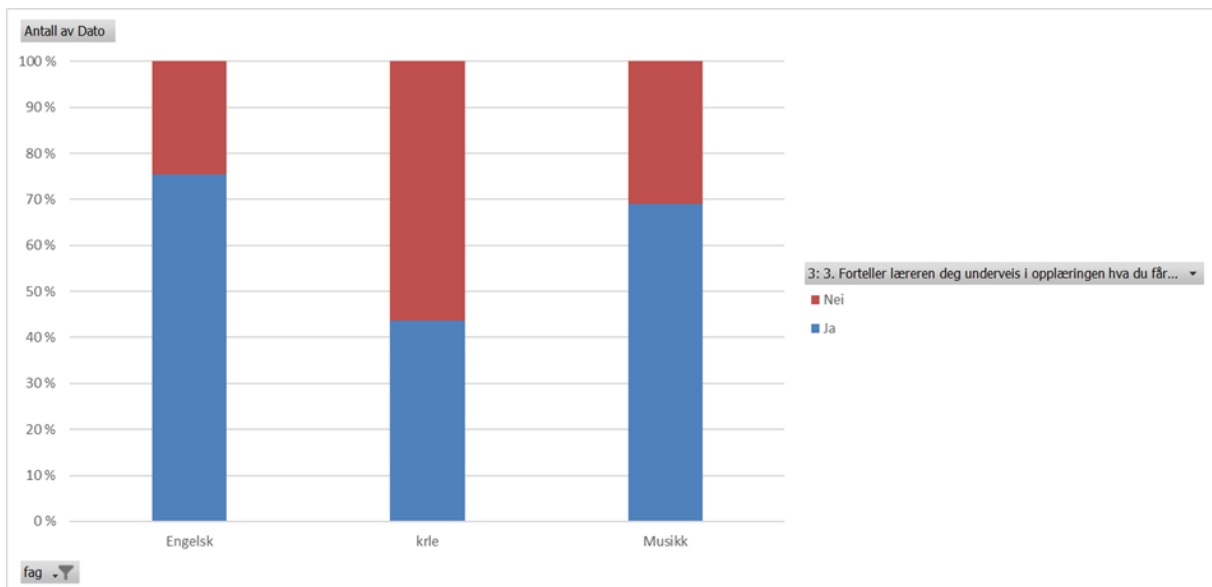
Det er frivillig å delta i spørreundersøkelsen. Du skal krysse av for ja eller nei. Vi ber om at du svarer på spørsmålene ut ifra den læreren du har i faget dette skoleåret.

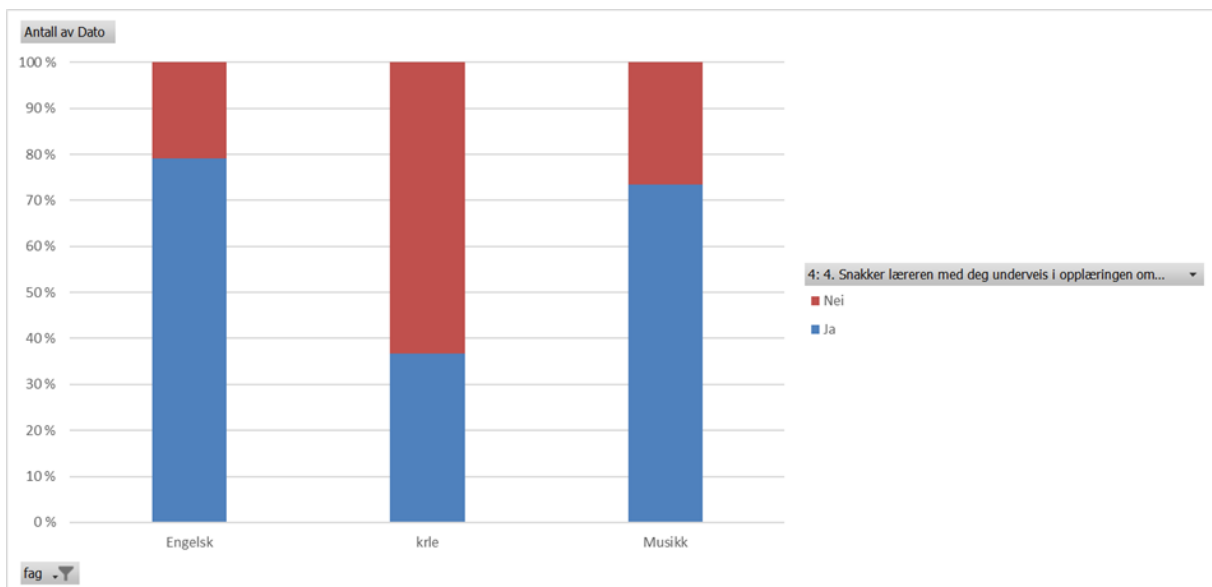
2. Får du vite hva læreren legger vekt på når arbeidet ditt i faget blir vurdert?

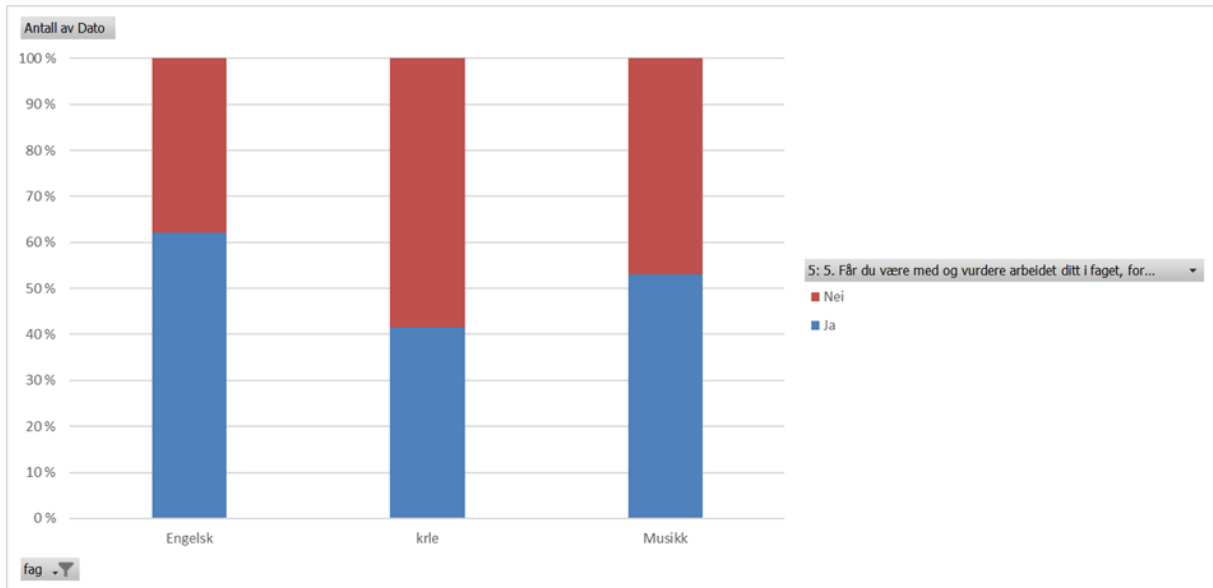
3. Forteller læreren deg underveis i opplæringen hva du får til i faget?

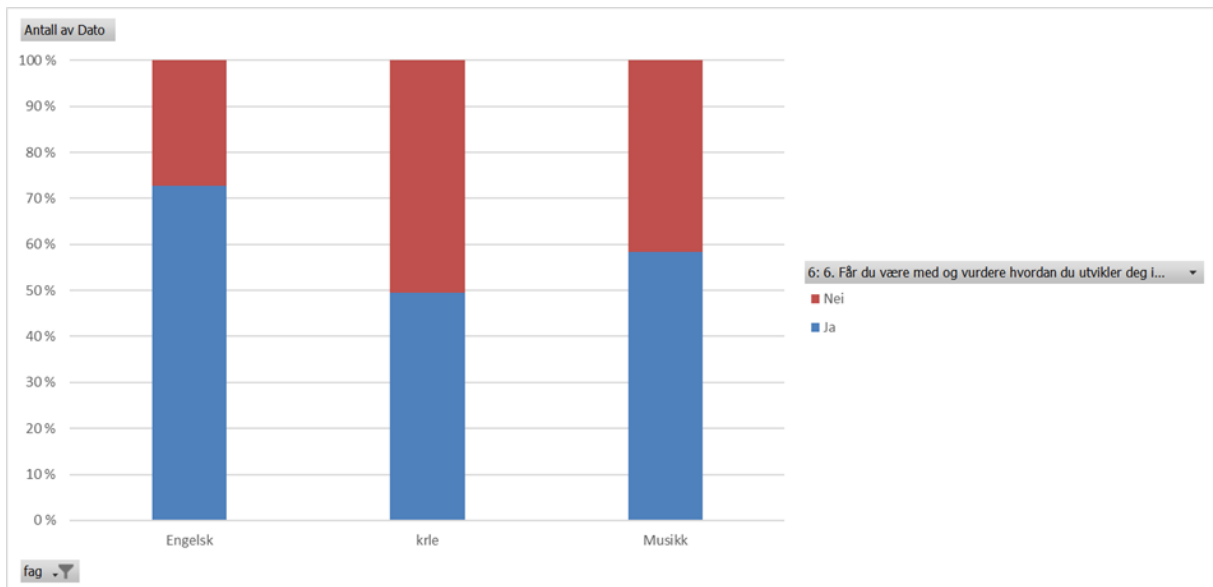
4. Snakker læreren med deg underveis i opplæringen om hva du bør gjøre for å bli bedre i faget?

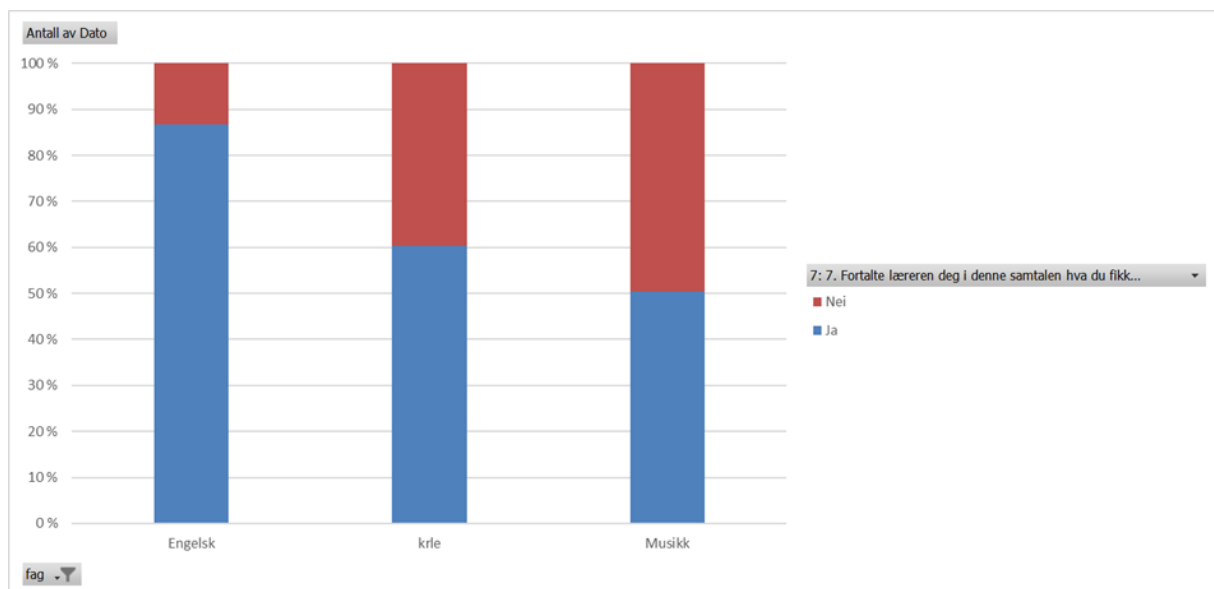
5. Får du være med og vurdere arbeidet ditt i faget, for eksempel hvordan du arbeider med en oppgave, en framføring eller et prosjekt?

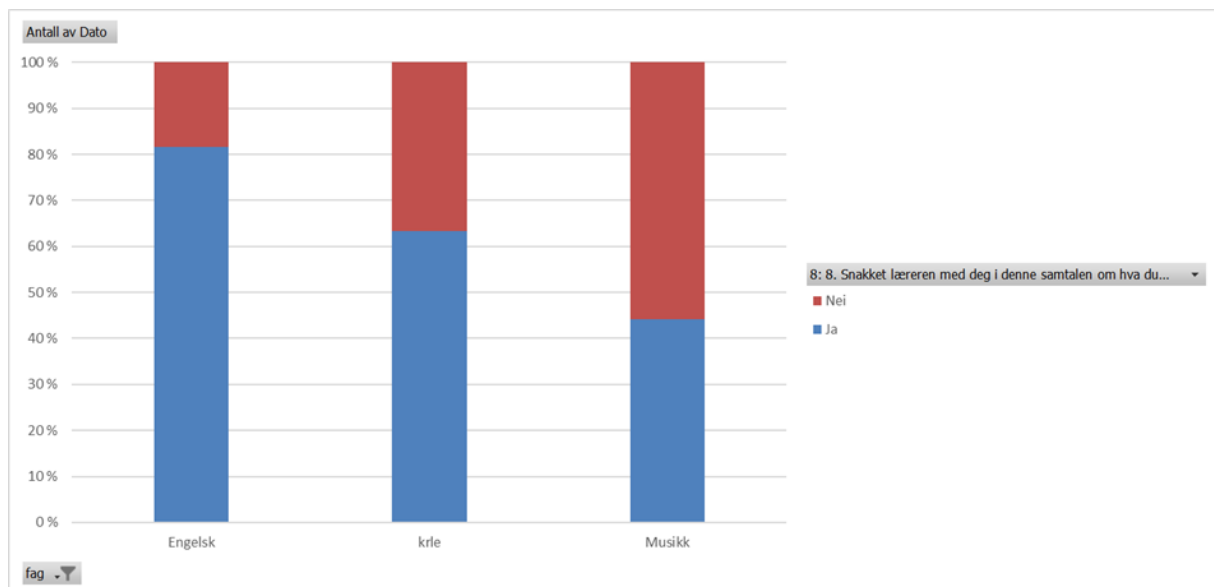
6. Får du være med og vurdere hvordan du utvikler deg i faget gjennom skoleåret?

7. Fortalte læreren deg i denne samtalen hva du fikk til/mestrer i faget du svarte på i spørsmål 1-6?

8. Snakket læreren med deg i denne samtalen om hva du burde gjøre for å bli bedre i faget du svarte på i spørsmål 1-6?

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Rektor

- problemstillinger

Lærergruppe musikk:

- Målark_Musisering_bandoppgave

Lærergruppe KRLE:

Lærergruppe engelsk:

- IOP 2018-2019
- Målark 42-49 engelsk
- Vurderingsskjema engelsk fagdag

I forbindelse med intervjudag mottok vi i tillegg følgende dokumenter:

- Vurderingskriterier essay
- Årsplan KRLE 2019/2020 10. trinn
- Grunnlag for henvendelse til PPT
- Week: 46-50
- Vurdering uke 38
- Vurdering uke 46
- Periodeplan Engelsk 9. trinn 2019/20
- Årshjul for spes.ped
- Uke 46 (Referat etter 9. trinnsmøte)
- Trinnreferat 8. trinn 2019/2020
- Sakliste/Referat trinnmøte 10. trinn uke 46
- Organisasjonskart – Marienlyst skole
- Aktivitetskalender skoleåret 2019/20